

Полтавський державний аграрний університет
Навчально-науковий інститут агротехнологій,
селекції та екології
Кафедра рослинництва

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції

**«Урожайність та якість продукції
рослинництва за сучасних технологій
вирощування»**

присвячена 90 – річчю з дня народження
професора Г. П. Жемели

**30 вересня 2023 року
м. Полтава**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології
University of Opole (Poland)
International Slavis University (Macedonia)
Cooperative Trade University of Moldova

**Урожайність та якість продукції рослинництва
за сучасних технологій вирощування,
присвячена 90-річчю з дня народження
професора Г. П. Жемели**

Матеріали
Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
30 вересня 2023 року

Полтава
2023

УДК 633:631.559:006.015.5:631.5
У 71

Редакційна колегія:

Гангур В. В. – завідувач кафедри рослинництва Полтавського державного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник.

Бараболя О. В. – доцент кафедри рослинництва, завідувач Науково-дослідної лабораторії якості зерна імені Г. П. Жемели факультету агротехнологій та екології Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Ляшенко В. В. – доцент кафедри рослинництва Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Шакалій С. М. – доцент кафедри рослинництва, фахівець другої категорії Науково-дослідної лабораторії якості зерна імені Г. П. Жемели факультету агротехнологій та екології Полтавського державного аграрного університету, кандидат сільськогосподарських наук.

Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування, присвячена 90-річчю з дня народження професора Г. П. Жемели : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 30 верес. 2023 р.). Полтава : ПДАУ, 2023. 258 с.

У збірнику представлені матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 90-річчю з дня народження професора Г. П. Жемели, за результатами досліджень щодо: перспективних напрямів вирощування продукції рослинництва; якості, стандартизації та сертифікації продукції рослинництва; актуальних проблем інноваційної економіки в АПВ; інформаційних технологій, VR технологій в агровиробництві; інноваційних напрямів зберігання та переробки продукції рослинництва.

Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів та здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно-правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика урожайності й якості продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування.

Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних і відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

© Автори тез, включені до збірника, 2023

© Полтавський державний аграрний університет, 2023

Гангур В. В., Філоненко С. В., Філоненко В. С.

Наростання площі листкової поверхні буряків цукрових залежно способів основного обробітку ґрунту 45

Жигайло Т. С., Жигайло О. Л.

Моделювання впливу кліматичних змін на урожайність пшениці озимої на богарі й в умовах зрошення у Південному Степу України 49

Книш В. І., Шабля О. С.

Ефективність щеплення при вирощуванні кавуна 52

Kobylynskyi I. V., Kobylynska O. M.

The influence of the time of recovery of spring vegetation on the productivity of winter wheat 55

Копелець Б. В., Кулик М. І.

Чинники, що впливають на врожайність якісного зерна пшениці озимої 59

Ласло О. О.

Прогноз потенційної забур'яненості поля залежно від способів різноглибинного обробітку ґрунту 60

Логвиненко В. В.

Вплив пошкодження сої шкідниками на її урожайність 62

Ляшенко В. В., Мурашко М. В.

Вплив системи обробітку ґрунту на ріст рослин та вміст олії в посівах льону 65

Ляшенко В. В., Туманцов В. В.

Вплив азотних добрив на формування продуктивності пшениці озимої 68

Марініч Л. Г., Грабітченко М. І.

Вплив системи удобрення на формування продуктивності стоколосу безостого 71

Марініч Л. Г., Лінський С. В., Барановський В. А.

Вплив системи удобрення на урожай кукурудзи 73

Марініч Л. Г., Рибалко О. О., Іващенко Д. А.

Особливості посіву соняшника 75

Невмержницька О. М., Плотницька Н. М., Гурманчук О. В., Винокуров О. О.

Ефективність ґрунтових гербіцидів у захисті від бур'янів посівів сої 77

Овсяник О. О., Тараненко С. В.

Збільшення сегменту вирощування конопель технічних в Україні 79

Олепир Р. В.

Продуктивність пшениці озимої залежно від технологічних заходів вирощування 82

Писаренко В. М., Королев'ят Я. І.

Особливості насінництва гарбузових культур 84

Як показали лабораторні дослідження (рис. 1), найнижча потенційна забур'яненість відмічена на варіанті із глибоким полицевим обробітком ґрунту 65 шт./м² після збору попередника (зернові культури), найбільший ступінь забур'янення прогнозується на варіанті де застосовували мілкий безполицевий обробіток (87,1 шт./м²), на варіанті зі глибоким безполицевим обробітком також відмічено збільшення кількості потенційних бур'янів (72,7 шт./м²).

За даними діаграми (рис. 1) можемо зробити висновок, що на варіантах із застосуванням безполицевого різноглибинного обробітку ґрунту, де висіватимуть просапні, є необхідність у застосуванні ґрунтових гербіцидів у поєднанні з механічними обробками міжрядь для зниження забур'яненості.

Наші дослідження підтверджують, що післязбиральне лушення стерні зернових культур та наступний глибокий полицевий обробіток на зяб є найбільш ефективним заходом захисту посівів сільськогосподарських культур від бур'янів завдяки заорюванню насіння в нижні шари ґрунту, у результаті чого воно не проростає.

Проведення досліджень потенційної забур'яненості поля при різноглибинному основному обробітку ґрунту показав, що є необхідність внесення ґрунтового гербіциду на просапних культурах.

Список використаних джерел

1. Андрієнко О., Андрієнко А. Обробіток ґрунту під соняшник. *Агрономія Сьогодні*. 2021. URL: <http://agronomy.com.ua/statti/oliini/284-obrobitok-gruntu-pid-soniashnyk.html>.
2. Ласло О. О. Показники ефективності застосування регуляторів росту рослин у технології вирощування соняшника за умов глобальних кліматичних змін. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2022. № 2. С. 107–113. doi: 10.31210/visnyk2022.02.12.
3. Циліорик О. І. Вплив мульчувального обробітку ґрунту на живлення соняшнику. *Агроном*. 2023. № 1. 2023. URL: <https://www.agronom.com.ua/vplyv-mulchuvalnogo-obrobitku-gruntu-na-zhyvlennya-sonyashnyku/>.

Логвиненко Вадим Васильович

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава, Україна

ВПЛИВ ПОШКОДЖЕННЯ СОЇ ШКІДНИКАМИ НА ЇЇ УРОЖАЙНІСТЬ

Враховуючи виробничі результати та досвід науковців з усього світу можна з впевненістю сказати, що соя входить до переліку культур, які приносять

найбільше прибутку при правильному вирощуванні, що дає змогу поліпшити загальний стан агропромислового комплексу. Беручи до уваги якість українських селекційних сортів сої, можна зробити висновок, що Україна має змогу займатись експортом великих об'ємів сої за кордон та в перспективі підвищувати рентабельність цієї культури.

Завдяки дослідженням сої, було визначено, що насіннева продуктивність зумовлюється лише на 20 % генотипом. Набагато більше значення мають фактори зовнішнього середовища серед яких одним із вагомих є шкідники та технологія вирощування культури [1].

Ентомофауна сої на території України представлена великою кількістю комах і кліщів, які відносяться до різних родин та завдають різних типів шкодочинності, це зумовлено тим, що з кожним роком площі посіву для даної культури збільшуються. У зв'язку зі зміною клімату з'явилися нові види шкідливих організмів, які раніше не були присутні в посівах цієї культури.

Під час фаз розвитку сої, їй завдають шкоди різні типи шкідників, наприклад, у фазі сходів – це бульбочкові довгоносики та росткові мухи, під час періоду вегетації – клопи-сліпняки (польові) та кліщі фітофаги (павутинний кліщ), у фазі формування генеративних органів – це окремі види п'ядунів та акацієва вогнівка [3].

Ураження шкідниками може знизити сходи більш ніж на 20 %. Окремі види шкідників можуть завдавати шкоди культурі на окремих етапах свого життєвого циклу, так завдяки дослідженням можемо сказати, що підгризаюча совка є небезпечною для сої у фазі личинки, а довгоносик та соєва блішка несе загрозу у фазі жука. За спостереженнями, в окремі роки, ці види шкідників знищували більшу половину сходів, поїдаючи перші справжні листки [3].

Небезпечними для сої є гусениці листогризучих совок, такі як совка-гама та люцернова. Ширококорядні посіви менше пошкоджуються дротяниками, ніж суцільні [3].

Трійчасті листки сої є привабливими та часто пошкоджуються гусенями різних видів совок та листовійки. Гусінь бавовникової совки несе найбільшу загрозу для листків даної культури. В період формування генеративних органів та наливання зерна, соя є найчутливішою до ураження шкідників. Гусениці скелетують листя або виїдають дірки, харчуються бутонами, квітками, зав'яззю і плодами. Чортополохова листовійка, гусениця першого покоління, пошкоджує суцвіття стягуючи їх павутинкою в «гнізда». Одна гусениця може знищити до 40–60 бутонів. Лучний метелик відкладає свої яйця серед культурних рослин на сходах бур'янів, через деякий час виплоджується та переходить у фазу гусениці. У цій фазі він скелетує краї нижньої частини листочків, після чого обплітаючи

павутиною поміж жилок вигризає листок. Закінчивши житись листям переходять до ураженням черешків, соковитих пагонів та плодів.

Значні втрати врожаю може спричинити комплекс сисних шкідників: соєвої попелиці, тютюнового трипса, клопів щитників та павутиного кліща. Ця група шкідників живиться соком, проколюючи матерію листочків, квітів, бобів, тому через це знижується фотосинтез та розвиток культури, листочки скручуються, зав'язь осипається, боби залишаються не розвинутими до кінця. Рослини сої уражуються сисними шкідниками за такою схемою: на місцях уколів з'являються знебарвлені плями, при сильній шкодочинності рослини можуть в'янути й обпадати [3].

За сприятливих погодних умов особливо небезпечною для сої є гусінь акацієвої вогнівки другого та третього покоління. Вони проникають всередину бобів, де частково або повністю виїдають насіння. Правильно складена сівозміна забезпечить збереження насіннєвого матеріалу у 6–7 разів, адже досвід показує, що сою необхідно розміщувати близько до лісосмуг з білою акацією на відстані 500–700 м [4, 5].

Окрім правильно складеної сівозмини важливим фактором є строки сівби, а для прискорення проростання насіння та забезпечення дружних сходів варто враховувати глибину загортання посівного матеріалу, для сої нормою є 3–4 см. Правильний посів забезпечує мінімальну ураженість рослин хворобами та ґрунтовими шкідниками [4].

З вищевказаного матеріалу можемо зробити висновок, що при сприятливих умовах, відсутності правильної сівозмини та недотримання правил посіву ентомофаги можуть знищувати майже 90 % сої. Впродовж всього вегетаційного періоду соя є привабливою для великої кількості шкідливих організмів, найчастіше спостерігається шкода від комплексу видів комах, що з'являються на посівах одночасно. За посушливих погодних умов найбільш помітно рівень зростання шкідливості рослин. Найвища шкідливість шкідників сої спостерігається в Степу й поступово зменшується із просуванням на північ Лісостепу.

Список використаних джерел

1. Лихочвор В. В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур : навч. посіб. ; 2-ге вид. випр. Київ : ЦНЛ, 2004. 808 с.
2. Мазур О. В. Перспективи виробництва сої в Україні. *Збірник наукових праць ВНАУ*. 2012. № 1. С. 57.
3. Облік шкідників і хвороб сільськогосподарських культур / В. П. Омелюта та ін. ; за ред. В. П. Омелюти. Київ : Урожай, 1986. 296 с.
4. Інтегрований захист рослин / В. М. Писаренко та ін. Полтава, 2020. 245 с.
5. Антонець Семен Свиридонович життєвий шлях та його система органічного землеробства / В. М. Писаренко та ін. Полтава, 2023. 185 с.